(في المناظرة)

(تصوف)

٣ ادبية تيمور

(نثر)

٤١٩

محمد ممدوح باشا

1

Süleymaniye U. Kütüphanesi
Kısmı Hacı Mahmud Ef.
Yeni kayıt No 3136
Eski kayıt No

✵ اعاظم وکلای سلطنت سنیه‌دن مجالس عالیه ✵
✵ مأمور دولتلو سامی پاشا حضرتلرینک ✵
✵ مجرد تلطیف عاجزانه‌م ایچون احسان بیورمش ✵
✵ اولدقلری قطعه‌در ✵

* آفرین طبعکه ای تحصیل هنر *
* شاخسار قلمک آچدی زهر *
* لاجرم میوهٔ ممدوح ویرر *
* چون مثلدر و من الزهر ثمر *

✵ قسطمونی ولایت جلیله‌سنه شرفبخشا سعادتلو ✵
✵ پرتو پاشا حضرتلرینک تقریض ساميلریدر ✵

* قلم سر ظهورک مظهریدر *
* حروف عالیاتک مصدریدر *
* قلمدر ناودان فیض اقدس *
* قلمدن گلشن عالم طریدر *
* قلمدر منتها سیر عقوله *
* نفوسک رتبه‌سی اندن بریدر *
* قلمله سیفی یارشدرمق اولماز *
* دلیدر کم بو دعوایه جریدر *
* کتاب جبر ممدوح الافاضل *
* بو دعوانک دلیل اظهریدر *
* گورن آثارینی فهم ایلر البت *
* نه دریای معارف گوهریدر *
* نوله تقریضه جرئت ایتسه پرتو *
* هنرمندان عصرک چاکریدر *

اثر ممدوح

MAHMUD EFENDİ
BEŞİKTAŞ
Vakıf Kütüphanesi
T.C.
2176

بسم الله الرحمن الرحيم

نخل امید آمدوشمشیر بیم

ابحار مداد سریع الجریان اعتبار ایدلسه ینه حمد وثنای جناب منانده کلك دوشق زبان انس وجان

* حمد آکه که قلمدے خاقه رحمت *

* تحمیدده عجزه ویردے رخصت *

مرقمات مناجاتنه صح کشیدهٔ عجز صحیح اوله جقندن انسجام کلام (قل لو کان البحر مداداً لکلمات ربی لنفد البحر قبل ان تنفد کلمات ربی ولوجئنا بمثله مددا) حیرت بخش منشیان خوش منشان پاکیزه ادادر

واشجار اقلام بدیع البیان شمار اولنسه ینه اول نبی نبیه امی دانای (ذلك الکتاب لاریب فیه) افندمز حضرتلرینك ثبت ثناسنده عاجز قاله جقندن (رب اشرح لی صدری) درودیله سرود ایتمسی لازم کلورکه مد آدمدن میم مسیحه قدر (همچو الف راست بعهد وفا (اول وآخر شده برانبیا) شرفنه مظهر بولنمغله محبوب خدادر الحق نسخ نسخ ادیان برله متحلی وشکل قلمده نمایان اولان بنان اعجاز طراز سعادتندن شق قرله طبقات اسمان منجلی اولمسندنناشی یراعهٔ باهر البراعه الی قیام الساعه تلاوت آیت نعت روح افزاسی ومدحت آل واصحاب فتوح پیراسی حرمتنه دست توفیرده هویدادر پس آذان عالمیانه حمدله وصلوله ایله ولوله ساز اولنجه اوصاف جلیلهٔ پادشاه اسلام خلد الله الی یوم القیام خامهٔ صداقت جامه یه عائد اولورکه زمان عدالت نشاننده دفینهٔ فنون آچلدیغندن جواهر معارف قرطهٔ کوش وکالای کمال زیور دوش اولمغله همایوننامهٔ شوکتی ابادیٔ ایامده ظاهر وپیدا ودعای دولتی نقش نقطهٔ سویدادر (اما بعد) لوح محفوظ ذهن دراکی صور علمیه واعیان ثابتهٔ حکمیه قبولنه کشاده اولان ارباب رشدودید نزدنده ظاهر وبدید اولدیغی وجهله

شمدی یه قدر افاضل اسلافدن انامل اخلافه پك چوق آثار ایثار اولنوب بونلردن بر اثر معتبر دخی (جلال الدین) دوانینك رساله مختصره قلمیه سیدر که (ذو القرنین یسیر الشرق والغرب فی اقصر ساعه استولی علی الاقالیم کلها ومد فیها باعه فصیح جزیل الکلام لکن لاینفك کلامه عن الابهام اشراقی فی طریق التعلم والتعلیم لکنه من المشائین بهیم بادی البشره اسود الرأس ناطق فصیح ماش علی قدمیه ولکن لیس من الناس منشاری النبض مابه من ورم ناحل الجسم ما علیه من سقم اری قدمه اراق دمه ولسانه مهد عدمه رشیق القد اسیل الخد الیف الکمد طویل المد قد جاوز شمائله حد القد الف ممدود لایمنع الصرف سالك مرتاض لکن یعبد الله علی حرف) عبارات فصیحه سیله زینت بخشای کاشانه خیال والحاصل عرب وعجم وصاف قلم اولمغله چاه بابل دوات مالامال سحر حلالدر فقط متقدمینك ابداع وایداع ایلدکاری رسائل بلاغت نشور دستور مستور تعمیه والغازده پیرایه سطور اوله رق سیف اوستنه ترجیحه دائر افکار صحیحه بسط وتمهید ایدلمامش اولدیغندن واکرچه شعبان زاده‌نك (مناظره سیف وقلم) نامیله تألیفنه

موفق اولدیغی رساله جهتینی جامع بولنمش ایسه ده خاتمه سنده (خلاصه قیل وقال وماحصل ما فی البال بودرکه ایام سفر وخطرده لاینقطع تیغ وشمشیر الزم وهنکام حضرده قلم سفیر اهمدر فاما جمله عبادك صلاح واصلاحی تیغ وقلم تحتنده مدغمدر زیراکه قبضه تیغ جهان کشا ایله عالم مسخر ونوك قلم دولت آرا ایله رشد بنی آدم میسر اولور حق الانصاف انکشت قلم موشکافده ذره قدر خلاف بولنمز راستی ودرستی شعاری اولوب استقامتله معروف امین اولمغین اصحاب یمین اولشدر) زمیننده پیشگاه نکاه اهل انتباهه ارائه ایتدیکی براهین حکمت رهین تسویه دوساق اتفاق ایلمك شکلنده نتیجه قرین اولدیغی شیوه شاهد افاده یه نظراً منفهم بولندیغندن علاقه نسبیه غیرتیله بو حکمك قبولنی مجاز طوتیوب امداد مداد استعداد ایله مرکب اولان اصول شناسان دار الحدیث عرفان قلموار استقامتله سرفراز ومقبول الاطوار اولمقدنناشی راستکولق جهاد اجتهادنده فدای سر وزلك زیب وزیور ایلدکلری جهتله شو ماده‌نك محاکمه سی اجرا قلنه رق قلمك سیف اوستنه رجحانی تعیین وتبیین ایچون علی قدر الامکان اثبات برهانه جسارت

ابلدم مرؤتمندی معارفکاران زمانه دن
درخواست مستمندانه م بو (اثرممدوح) نظرقبولدن
مطروح اولمیه

* خامهٔ امرکن اولدقده رقم سنج یکون *
* جمله سی اولدی بهم بستهٔ احکام شئون *
* چکدی مسودهٔ تحویل برات عدمه *
* خط بطلان قلم صنع خدای بیچون *

جناب لوحه پیرای (ن والقلم ومایسطرون) حضرتلری
مقتضای حکمت ازلیه ومبتغای ارادهٔ لم یزلیه سی
اوزره باشام شکون عدمی بریدهٔ مقراض دوزبان
صبح وجود ولآلیٔ متلالیٔ حقایق خفیه سن آرایش
صدف نمود بیورمق مراد مرحمت اعتیادی جلوه
نمای مرایای تعین اولدقده نیستان ملتفة الاغصان
قدرت حضرت خلاقده خدایی نابت بر درخت
ثابت کبی کرفتهٔ دوشاخ شاخ تکوین ومانند نای
خوش نوا تنکنای واویلاده سینه چاك عشق جهان
آفرین اولان ابتدا قلم راحت الارواح نغم اولوب
(اول ماخلق الله القلم) حدیث شریفنده درج
درج بیان بیوریلان جواهر سرائر لدنیه دن
مستباندرکه قلم حول لوح محفوظده حامل اسم اعظم

5 رسول محترم اولدیغنده دکل تیغ جانستان مریخ
آتش فشان بیله سودهٔ سنك فسان چرخ کردان
اولمدیغندن (الفضل للمتقدم) حجت بالغه سیله قلمی
سیفه ترجیح الزم ودراریٔ دری لمعات آیات قرآنیه
وفصوص نصوص فرقانیه مجرد پرداختیٔ قلم
زرنکار ایله زیبایشد هندهٔ اکلیل ارباب شرایع
ومسانید صحیحهٔ احادیث واسانید آثار حکم تحدیث
نبوی روایت ودرایتی دخی کذلك اول ترجمان
غیبی وراویٔ لاریبی عنعنهٔ نقل وآثاریله واصل ایادی
ومسامع اولمغله بالجمله متبحرین هنوز ساحل نارسیدهٔ
راموز رموز (الذی علم بالقلم) در

* این بس شرف کوهر تو منشیٔ تقدیر *
* ازروزکه بکذاشتی اقلیم قدمرا *
* تا حکم نزول تو درین دار نوشتست *
* صدره بعبث باز تراشیده قلمرا *

اول دمکه باعث خلقت اشیا وسبب طلوع انبیا
بسملهٔ فاتحهٔ فطرت وخاتمهٔ رسالهٔ رسالت ناطق
صادق (عرج بی حتی ظهرت بمستویٔ اسمع فیه
صریف الاقلام) صدق حبیب الملك العلام افندمز
حضرتلری منبر لاهوت پایه وجبروت سایهٔ نبوتده

خطبهٔ لا اله الا الله محمد رسول الله ایله سروش
وکر و بیسان وکوش هوش آدمیانه ولوله پیما
وسعادت بخش ارض وسما اولوب ایات قرآنیه
شرف انداز نزول وفرقهٔ بارقهٔ اسلامیه ده ابتدا
بلاغت سیف مسلول اولدیغنده فصاحت کلام
جناب نطق افرین بلغای عربی لال وغمکین ایلمکله
قرآن مبینك برسوره سنی تنظیر ممکن اوله مدی
اما مشرکین چرك آکینی دارالسلام اسلامه دعوت
ایچون سیفه مراجعت اقتضا وسرقضا مجاهدین
دینه تعیین اودیه وفضا ایتدکده عربده پردازان
عرب مغیلا نزار کارزارده ترك ادب بر له ترتیب صمصام
وسهامه جسارت وحکمت خدا بعض غزواتده
نصرت دخی بولوب اهل اسلامی دوچار قیداسارت
ایلدیلر بو تقدیرجه زمان حق وحقیقت توأمان حضرت
فخر رسلده واسطهٔ قوهٔ سیفیه دن مقدم وقوعه
کلان فتح اعظم فاتحهٔ کتاب کریم وفم قلمه مودوع
بولنان کلام قدیم ایله صحیفهٔ شریفهٔ ظهوره
نور بخش اولدیغندن سیف جلادت عبدهٔ اصنام
کمنامه وفیض صحبت اصحاب کرامه مخصوص
بولنمشدر

(قرانله قولمه ایتدم اثبات) برهان ایله خصمی
قیلدم اسکات) اکرچه (انا نبی السیف) فرمودهٔ
ستودهٔ انبیا علیه اکمل التحایا ایسه ده حکمت
ابعاث رسل انسانه تعلیم علم یقین ایله ارشاد
سبل مراد سبحانیسنه متعلق اولمغله شان اهل
علمی اعلا ایچون لسان معجز بیان رسالتپناهیدن
(مداد العلماء افضل من دماء الشهداء) بیورلدی
بو حدیث صحیح پرتو پاش مشکاة مصابیحدر مادامکه
مقال بو مقامه انتقال ایلدی طور سینای سینه ده
کلیم نفس ناطقه کلام الله ایله ذوقیاب علم لدن
وعارف معنای امر کن اولوب خطاب جناب
وهابك تأثیری شوفلك اثیری انعکاس صدایه قابل
قبه شکلنده ایجاد وخلق ولسان انسانی نطق ایله
مجرای حروف حلق ایلمش اولدیغنه کسب اطلاع
ایدنجه دنیاده سوزدن مؤثر ولطیف هیچ برشی
اولمدیغی تعین وبنا برین شاهد حسن افادهیه
سزا دیبای رنکین بولمق احتیاجی تبین ایلدکده

* جنبش اول که قلم برکرفت *
* حرف نخستین ز سخن درکرفت *
* پردهٔ رازی که سخن پروریست *
* پایهٔ ازپایهٔ پیغمبریست *

مضمونی اوزره سوزینه قلمك اولور کلام باری که تفسیرنده لسان ابکمدر قلم معجز رقم (وکلمته القیهـا الی مریم) کریمه سنه محرمدر

* عقدهٔ سررشتهٔ راز نهـانیدر پوزم *
* سالك تسبیح در سبع المثانیدر پوزم *
* برگهردر کیم نظیرین گورمامشدر روزگار *
* روزگاره عالم غیب ارمغانیدر پوزم *
* روزگارا چانمی بیلمش بنم یا بیلمامش *
* عالمه فیض حیات جاودانیدر پوزم *
* آفرینش طوطیٔ اندیشه مه بردادر *
* کیم اودالك دانهٔ پرامتنانیدر پوزم *
* نکته ده عالم حریف اولمز بکا گویا بنم *
* هرنه سویلرسم جواب لن ترانیدر سوزم *
* هرنه سویلرسم قصنا مضمونی اثبات ایدر *
* انی بیلزکه خطاب امتحانیدر پوزم *
* رند مشبارم خرابات مجتدر دلم *
* عاشق هرجاییم وحدت نشانیدر پوزم *

حتی موالید ثلثه که پیچیدهٔ قماط وجود وکشیدهٔ رباط شهود در بونلرك تفصیل کیفیاتنده واقف اسرار متشابهات وکاشف غوامض حروف عالیات اولان شیخ اکبر قدس سره الاطهر حضرتلری سالك طریق حق وطالب فیض مطلق سبحانیٔ جذبات یزدانی ایله مجلای سویداسنده جوهر تجلی یه استعداد حاصل ایلسه ابتدا معدنیاتدن مظهر تجلیٔ کبریا اولوب بومرتبه دنده ترقی لازم گلدکده کل خورشید تجلیات ژاله ربای بالای نباتات اولورکه مهرگیاه نگاه موسی علیه السلامدخی وادیٔ ایمنده بر درخت انوار بار ایله نما پذیر نور حضور رب قدیر اولمشدر طیر لامکان سیر روح بومقامدندخی پرواز ایله آشیانساز شاخسار فیض وفتوح اولسه عین الحیات تجلیات باری سرچشمهٔ حیواندن جاری اوله جغی زهاب ذهاب صواب نصابنده ودلالت بداهت نظر ایله قلم نباتات وسیف معدنیات حسابنده بولنوب نبات ایسه درجهٔ ثانیه اعتباریله سنبله نمای فصل الربیع بدایع قدرت ومعادن مرتبهٔ ثالثه اشتهاریله متواریٔ زیر زمین حکمت

اولدیغنی (اذ یبایعونك تحت الشجرة) مظلهٔ ظلمت
زداسنده وقوعه کلان بیعت رضوان مادهٔ سعادت
امادهسی دخی تأیید ایدرکه فئهٔ مخالفه علیهنه
عزیمت وعندهٔ عزا بی سیف ایله کرفتار هزیمت
ایلمك اوزره عهد وپیمان وتمهید ایمان بیورلمشیدی
اشته اول آیت جلیله نك تحت الشجره شجون
اشارتنه مدید ملاحظه قلندقجه استنشاق اولنان
نکهت نکت خفیه ایله تحت مقابلی اولان فوق
شان شجره یه دال وشو حالده سیفه متعلق جویبار
قرار برنخل بلند سایهسنده جریان ایلدیکندن
قلم سبزعلمك تفوقی تحقیق کردهٔ ارباب کمالدر
حاصلی مزرعهٔ ساما نوز دنباده نبات بحکم
حکم فرمای سبحانی غدای انسانی بولنغله سبب
حیات اشرف مخلوق وجناب ابو البشر ابتدا انکله
مرزوق اولدیغندن قلم شوجهتله دخی سرجنبان
کلستان ارم اولدقد. بلبل سیه منقارکبی نهالستان
بنانده مترنم و بربیغای شیرین ادا مثللو شکرستان
بیانده بویله متکلم اولور

❊ لمحرره ❊

* دلکه مدهوش جام عرفاندر *
* جرعه افشان عرش رحماندر *
* بن او خمارم آستینمدن *
* می حب رسول جوشاندر *
* برعجب نشئه وارکه بزمده *
* قدسیان بلکه آنده سکراندر *
* الله الله نه بزم نوشانوش *
* عقل و فکر وجنون یکساندر *
* الحذر الحذر نه عقل وجنون *
* کفر ودین باده خوار حرماندر *
* بنم اول مست ساغر اطلاق *
* جوهردن عرض کریزاندر *
* بنم اول حامل امانت حق *
* کوهلر خشیتمله غلطاندر *
* بنم اول سرسورهٔ زلزال *
* که جهان دهشتمله لرزاندر *

* بن او طفلم كه مهد فطرتده *
* دايهٔ صنع لم يلد خواندر *
* بن او خضرمكه جان ركابمده *
* آب حيوان كبى شتاباندر *
* عارف حكمت شئوناتم *
* شانمه شويله دينمسه شاياندر *
* قطب الارشاد خانقاه جلال *
* غوث الاوتاد عالم جاندر *
* مظهر تام صبغة اللهم *
* صورتم جلوه بخش اواندر *
* مهر كردون فروز اسمايم *
* پرتوم رنك رنك رخشاندر *
* آشناسى فيوض الآنم *
* عالمه همتم نكاكاندر *
* جوى لطفم چمنطراز وجوب *
* باد خشمم خزان امكاندر *
* مرغ قدسم كه لانهٔ شوقم *
* سدرة المنتهاى وجداندر *

9 * عزرئيل اقتدارم اما كيم *
* قدرتم باكه دشمن جاندر *
* فيض تأثير انسلاخمدن *
* حلهٔ دورجنان عرياندر *
* سوزلرم عارفان باللهه *
* رمز ايمان و مغز قرآندر *
* سير ايدنلر لطافت سخنم *
* بويله ديرلرسه بلكه جسباندر *
* فوج فوج سروش رحمانى *
* موج موج خروش عماندر *

حقيقت ترتيب ديوان شوكتنده اثبات سعى بليغ ورخش رخشان بلاغتده زبان شمشير نظير ايله كشور بكشور ارائهٔ تيغ ايدن خاقانئ فكرت قلمك وادئ مديحنده طبع مطبوع شاعرانه يه مراجعت ايلسه مائل قلمرولقماى واجب الوجود وقائل كريمهٔ (سيماهم فى وجوههم من اثر السجود) اولان خامهٔ عباسى عمامه جبهه سنده آب مداد ايله وضو وسجادهٔ رقعه يه كثرت سر فرودن التماع ايدن

نور سیاه سواد اعظم رقده ظلمترد کان بیان حرمانه
مشعل راه اولدیغنی مشاهده ونظرکاه خلاق
معانیٔ طبیعت اولان بیت معمور مواجهه سنده
وضع جبین اندیشه ایله مجاهده حیننده شکاف ناف
اهوی قلمدن بوی غالیه سای لطائفی ونوك شوك
سیفدن دم ناحق ارباب معارفی ریزان بولنجه
هرغواص معنا اشنا وصف خامه ایچون بحر
طویل تأویلده صنعت اغراقه میل ایله مشق شنا
قیلسه جناب یونس بطن نونده مستغرق عمان
حقایق ورازبین قدرت بالغهٔ خالق ولدیغی کبی
قلمك دخی دهان حرف (ن) دن اخذ سرائر
فرقانیه ایله ساحل نشینان عصیانه دریای بیکران
رحمت الهیه یی تبشیر وتفهیم واصحاب استغراقه
اسم محیطك سرینی تقریر وتعلیم ایلدیکنه واقف
اولور لکن دبیر تقدیر کلوی کلکی صریر وصفیر
ایله املا ایلمش اولغله سیاح نفیر بدست قلم خطه
خطه وضع قدم ایتدکجه ناله کش دشت قیره کون
دوات ورموز آموز (فنادی فی الظلمات) مشغول
مناجات (اعوذ بکلمات الله التامات) در

10

﴿ لنـاقه ﴾

* زکریا کبی فرقده طوتلسه منشار *
* سرویرر سرینی ویرمز قلم فیض آثار *
* نه قلم کاشف اسرار سراپردهٔ غیب *
* نه قلم واقف اطوار بهین اخیار *
* نه قلم نقطه پیرا مردمك دیدهٔ نون *
* قلم حکمت بالغهٔ خالقی ایلر اظهار *
* نه قلم وادیٔ سینای ثنای حقده *
* ذات موسی وش اولور تا اوقدر سجده گذار *
* وانا اخترتك ایله بنده لسانی مفتاح *
* فاستمع امری ایچون کوشش طورلیل ونهار *
* نه قلم شاخ لطیفنده کی پرتو اولمش *
* دوحه افروز رموز شجر الاخضر نار *
* سرفرو قیلسه کهی همچو درخت طوبی *
* سایه سندن کورینور مشت بهشت وانهار *
* یاشور دسته جنده آب فردوسی *
* ایلسون کاخ زراندر زرخلده مسمار *

* خطاب باغر كبيدر طرف دواتده نفوشش *

* كاسه سى بادهٔ الهامدن اولش سرشار *

چونكه بيداى بيانك پاپانى بولنمز قطعهٔ نوزمينى اديم ارض ورباعئ متينى ربع مسكون فرض ايدوب عالم معرفتى برحاكم سخن شناسك يد استقلالنه تسليم تخيلنده بولنسق (كهى بر بحر كاهى بر زمين نو ايدر تسخير) (قلم ملك هنزده خسرو بحر وبر اولمشدر) شهنامهٔ ستايشيله اظهار كروفر ومطلع طالع فروز شعرايى نجم شعرادن بلند اختر ايدن كلك عطارد اشتهاره تفويض انسبدر

* صبحك الله صباح اسے دبير *

* چون قلم از دست شدم دستگير *

* كين نمط از چرخ فزونى كند *

* با قلم بو قلمونى كند *

منشئ نادرى خصال خيال اعلان همم قلم صددنده منع جدال وقتال ايتمكده ايكن مبارزان ميدان بياندن بعض اصحاب اغراض سل سيف اعتراض ايليوب (قلم اينجا رسيد وسر بسكشت) سرزنشيله نهال خامهٔ موزون سياستكاه مقطعده تأثير زخم مباريدن

11 سرنكون وبرچوب خشك آهندن احسندر توهميله قوت قلميه دن بحث ايدنلر مستحق تزييف الجنون فنوندر خطاب مجنونانه سنه انوار اثارى رفع ظلم ظلم لئام ايدن قلمك پنجهٔ سخت حديده اصابتى صبت جهانكيرانه سى زمانه تحول وصداى خسروانه سى زمينه تزلزل بخش اولان يلدرمك استيلاى تيمور حديد المزاجده محبوسيتى قبيلندن بولنمغله ابتلا ارباب معارفه مانع اعتلا اولميه جغى جوابنى اعطا قابلدر معلومدر كه استقامت ذاتيه وصداقت قلبيه يه مالك اولنلر انقلابات كونيه دن اصلا متغير اولمدقلرندن هرنه محلده بولنسه لر كردار وكفتارلرى راست واطوار ومشوارلرى بى كم وكاست اولور نته كيم لفظ كلك تقليب ايدلسه ينه كلكدر

* بارك الله زهى سالك وادئ ثنا *

* عنبرين خرقه سپيدر فورپيه سرتاپا *

* هادئ ره طلبان روشش دانايى *

* يعنى راه آكه دانش قلم حكمت زا *

* نه قلم عارف بالله مسيحى انفاس *

* كتب عالم انديشه يى ايلر احيا *

* نه قلم مرشد ارواح معانی که اکا *
* محرمان حرم غیب مرید اولسه روا *

* باشلاپه کشفه اولور سربگریبان دوات *
* سر لوح وقلمی عالمه ایلر افشا *

* نه قلم نجم شناس فلكك عالم غیب *
* نه قلم چاه نشین رصد نو پیدا *

* ایتسه راز فلکی زیور لوح تعبیر *
* دل چاد حروفی دیو دخل ایلر اکا *

* بولسه دندانی خلل ینه اکا آچاندر *
* حل مشکل کره رشتهٔ اسرار قضا *

* مطرب بزم کلفسون تخیل که ویرر *
* نغمه سی خاطر مغنایه نشاط صهبا *

* هم سر شکیله ایدر جلوه کهن سنبلزار *
* هم صریریله اولور سنبله دن نغمه سرا *

* قوندورر سپارینه صد بلبل مغنایی ندم *
* اولسه مضرابزن تار خیال یکتا *

* کتورر زهره کبی بکر خیالی رقصه *
* ایتدیرر مرالفه نی کبی آهنك نوا *

12 تشبیه وتوجیه شاعرانه ده خط خطا نصیب خامهٔ
سیه سیما اولمق اندیشه سیله روش افادهٔ سابقه دن
فراغت وقلم وسیفك ادارهٔ ملکیه ده اولان
اهمیتندن بحثله عرض مطالعات قاصره یه جرأت
قاندقده (ای دل حیات روح بانعام مصطفی است
(واغاز کائنات زانجام مصطفی است) (سیمرغ
جان ماکه رهیدست ازدو کون) منت خدا یراکه
بجان رام مصطفی است) نعت شریفك قائلی اولان
سلطان سلیم قدیمکه جانب عالیٔ حجازدن دست
تعظیمه الدیغی لوای سعادت التوای نبوی وسائر
تبرکات باهر البرکات حضرت مصطفوی ایله سدهٔ
سدیدهٔ سلطنتی قبلهٔ قلوب مؤمنین و بنیان رصیف
الارکان خلافتی کافهٔ اهل اسلامك اتحاد معنویسیله
ترصین بیوروب خادم الحرمین الشریفین خطبهٔ
حکیمانه سی ایسه اول عالی کعبك فتوحات مکیهٔ
موفقیتلری حقایقنی کشف واظهاره دلیل جلیلدر
بویله برصاحبقران دوران وقهرمان جلادت عنوانك

* کر لشکر عدو بود ازقاف تابقاف *
* بالله که هیچ روی نمیتابم از مصاف *

* چون آفتاب ظلمت کفر از جهان برم *
* کاهی که صبح تیغ برون آرم از غلاف *

صمصام انتقـام خصم التقاميله غلغله انداز جهان
اولدیغی زمان غالبیت نشاننی یاد وتدمیر شمشیر ایله
تدبیر دبیردن استغنام راد ایدنلره شوذهاب اواوقت
ایچون بیله برفکر ناصوابدر جوابنی جف القلم ایراد
ایده بیلورز زیرا دورسلیم خانیده هرنقـدر سیف
سطوت سلاسل بند رقاب اصحاب شقاوت ایسه قـلم
دخی اندن زیاده خادم مقدم ارباب کمال اولدیغندن
رایت نصرت اکثرایادیٔ اهل معرفتده شقه پرداز
روز کار وقدر علم علمدن برتر طوتیلوب افکار ملیه
عصره مخصوص تربیهٔ علمیه دن حصـه دار ایدی
بوکا مثال مجسم فضیلت علمیه یی شجاعت عملیه ایله
جمع ایدن جناب سلیم ستوده شیم اولمغـله دولت
اویله بر پادشاه عارفـدن وملت فنون ومعارفدن
مسـتفید اولمش وعصر مسعودی کمالات ایله غلبهٔ
کلیه کوسترمش ایدوکنه ابن کمال کبی کاملك آثار
مقبوله سی کفایت ایدر والحاصل اول شهریار بختیار
حربی برفکر باریك ایله اختیـار ایلدیکندن

* این سفر کردن واین بی سر وسامانی ما *
* بهر جمعیت دلهاست پریشانی ما *

13 * خوان عشقست سلیمی فلك وجمله جهان *
* کاشش آیند همه خلق بمهمانی ما *

کلام الملوك ملوك الکلام مبـله دنیانك هرجهتنده
بولنـان عموم ملت اسلامیه یی دار الامان اتحاده
دعوت وعقل سلیمك داویتنی واسطهٔ واسطی نژاد
قلمیه ایله اعلانه همت بیورمشدر * از زمانده چوق
ایشلر ایتمشیدی * همتی اولمشیدی عالمکیر * شمس عصر
ایدی عصرده شمسك * ظلی ممدود اولور زمانی
قصیر) دریغکه اول تاجدار پاکیزه سرشت عازم
سرای بهشت اولمسـیله اساس تدبیر رخنه پذیر
اولدیغنـدن بلاد اجنبیه ده ظهوره کلان مظفریت
دوام ومقدملری دفع دشمن ایدن لشکر عسکره لری
تأثیر جهالتدن دشمن داخلی حکمنده دولته باعث
شور وشر اولوب فرقهٔ سیفیه نیجه ایام قبول نظام
ایده مدیکندن بیلمنان وقته قدر سـفك دما مادهٔ
فجیعه سـیله دامن اطلس کردون دم بیکنا هاندن
لکه دار وکلکون ایکن‌له الحمد ناحق یره قان دوکلك
فضیحه سندن کف ید اولنوب صفحهٔ بوقلمون نقوش
عالمده رنك خون مبدل مداد لعل نمون اولمغله اسباف
حکم قطعیٔ شرعی لحوقنه دکین هر خصوصده

انداختهٔ سوراخ غلاف اولدیغندن تیغ ستیز برینه
اکثر زبان تیز استعمال قلنه رق قلم رفاه عباداللّٰه
خدمتنده وشکل کج سیف مسلول دخی جوی روان
حیات اوستنه ممدود برجسر حدید الحدوده
مشابهتله هزاران معصوم ومغدورك سیف یم عدمه
امراری دلالتنده درحقا که حصن حصین دولت ومدار
قوت ملت عد ایتدیکمز نظامات اساسیه نك مرکز
مطلوبه قلمله موصول وادارهٔ مهام هر دولتده
پولتیقه شناسان عهده لرینه محول بولندیغندن ارباب
قلمی سیفیه یه ترجیح وقلیجله داخل دائرهٔ مصافات
اولمیان اهالئ ممالك برحسن تعبیر ایله شاهراه مسالمت
وخیرخواهی یه سالك اوله جقلری سلطنت سنیه ایله
انکلتره دولتی بیننده تأسس ایدن دعائم وفاق وعلائم
اتفاق دلائلیله مثبت بولنمغین دیباج دیباجهٔ افکاری
تزیین وتوشیح احرادر اکرچه روسیه مسئلهٔ زائله سنده
دول متفقه طرفلرندن دولت علیه یه جان ومال
فداسیله کوستریلان ورزش منافع ذاتیه لری عالمنده
محافظهٔ نفوذ واسایش مقصدینه مبتنی بر پولتیقه در
دینلور ایسه ده سلطنت سنیه نك تمامیت ملکیه
واستقلال عالیسنه نکهبان اولان ماده که ملت عثمانیه
ایچون بعض مخاطرات موهومه یی دافع واوروپا

دولتلرینه منبع منافع عد اولنور شو اساس متینی 14
ساحهٔ افکار دولیه یه وضع ایدن ینه همت قلمیه در
یوقسه قوهٔ سیفیه مز ایکی دولتی عرصهٔ هیجایه
سوق ایده بلور میدی ارتق کسکین قلمله کسکین
قلیجك تأثیری شرح وارباب معارضه جرح اولندی
شهسوار مضمار شوکت تیغه بدل برقلملی ایله دخی
خصمنی نکونسار زمین ادبار وخیبت ایدر

﴿ لراقمه ﴾

* انسان قانن ایچمك ایچون قانه قانه تیغ *
* دست قضاده مردم آزار بربهانه تیغ *
* زخم جفایی سپ ضعفادر ایدن قبول *
* بررشته اوستنه چکیلور امتحانه تیغ *

زادهٔ طبیعت وازادهٔ اشارت اولان سوقطعهٔ قاطعه دن
رهین علم عرفادر که سیف هر نه زمان درمیان
قلنمش ایسه شیرازهٔ مجموعهٔ جمعیت بشریه یه تفریق
وقلم نه وقت پیرایهٔ بنان ایدلمش ایسه اجزای پریشان
احوال انام کسب نظام وانتظام ایله جمع وتلفیق
اولنمشدر حتی سیفك تلف نفوس وخرابئ ملك
محروس کبی غالب ومغلوب جانبنه آچدیغی یاره لرك

التيامی نبض اشنای مهام (الصلح سید الاحکام)
اولان قلمك حرکت حکیمانه سنه محتاج اولمسنه کوره
قلم بنای مدنیتك عمود زر اندودی وسیف خیمهٔ
بدویتك وتدفولاد نمودی مثابه سنده دیملك بعید
دکلدر بنا برین سایهٔ طوبی وایهٔ قلمده اسوده
نشین اردبهشت مدنیت ونوباده چین بوستان تربیت
اولان اقوام (نیست مبارك ستم انکیختن)
(آب خود وخون کسان ریختن) قاعده سیله خصمی
علیهنه بیله قیام ایتامك افکار انسانیتکارانه سی
شمدی دنیانك بعض محللرنده رونمای مجلای ظهور
اولمقده بولندیغندن بونك محسناتنی تعداد موجب تکثیر
سواد اولوب اندن قطع نظرله اوائلده وقوعه کلان
محاربات وغوائل والیوم تحدث ایدن مسائل صحرای
ادعاده ترتیب صفوف وتسریب کتائب مناقب قلم
موصوف ایچون خط حرکت اتخاذ قلنه بیلور مثلا
قرون ماضیه ده بین الملل جاری اولان جنك وپیکار
اکثر اوقاتده بغتة ظهور ایتمکله امر مدافعه یه عدم
موفقیت تقدیرنده حکومت مغلوبه نك محو واضمحلالی
وسکنهٔ بلده نك ضبط وغصب املاك واموالی ایله
فیصل پذیر واسیرنا منه نیجه بیك بی جرم طعمهٔ
شیر شمشیر اولمق غالبیته مدار عد ایدیلور دی تمهید

15 مدعا یه اندلس استیلاسی وقعه سنده ترك دین
تکلیف ظالمانه سیله اکتسای کلکون قبای شهادت
ایدن شهدانك احوال جانکذاری شهادت ایلرکه اتلاف
اولنسان نفوس اسلامیه نك حد و پایانی واجرا
ایدیلان مظالم وتعدیاتك اتیانی قابل اولمدیغی کبی
درج الجواهر حکم جلیل المآثر ودفاین افانین سرائر
اطلاقنه شایان نیجه بدایع مؤلفات دوچار آفات
تلفات اولمشدر اشته میزان راست ایزان انصاف دردست
ایدلدکده سیف اثار قلمیه بی تلفه مکب وساعی
وخامهٔ عدالت انتما ظفر تیغی کتب کتب تواریخ
ایتمکله هم مدح شمشیری وهمده اعلای لوای کلمة الله
مقصدیله حیات ابدی ونجات سرمدی یه نائل
وواصل اولان اوصاف مجاهدان لازم التوقیری ثبت
اوراق افاق ایتدکدن بشقه (کالنقش فی الحجر)
مضمونندن اثر کوسترمك ایچون موفقیتلرینی بعد
الوفات سنك مزاره حك ایله دخی بین الانام ابقای
نام غیرتنه قیام ایدرك سیفك سوء ضیعنه معامله
ومجامله ده صارف حسن مساعی اولمسی خود برهان
رجحاندر اکرچه پروسیا محاربه سنده (استراسبورغ)
شهرینك کتابخانه سیدخی کلهٔ کله کوب ایله ویران
وسوزان اولمش ایسه ده مملکتك تسلیمنه فرانسزلر

طرفندن سد ممانعت چكلدیكنه مبنی شو حال
محاصره صره سنده ضروری اوله رق اختیار
قلنمغله اندلس كتابخانه سنك قصدا احراقنه مقیس
اوله مز زیرا پروسیا اولر بر ملیون عسكره مالك
وفرانسه ده طرف طرف فاتح ممالك اولدقلری حالده
ضبط ایتدكلری بلاد اهالیسنی ینه برقاعده تحتنده
اسیر طوتمشلردر (استطراد) غلبه ونصرت تقدیر
رب عزت اولمغله افتاب ظفر هرملته بركون تاب وفر
ویره بیلور سه ده مظهر مظفریت اوله جق اقوام
ابتدا كندوسنه مدار دوام وقوام اولان وسائل
ومسائله حصر نظر دقت ودشمن احوالنه حوالهٔ
چشم عبرتله نقصانی اكماله حفظ ماله اهل كماله
رغبت كوسترر بر دولتكه اهل پروردر مهام امور
مطلوبه مطابق تسویه پذیر اولور اول ملتكه معارف
كستردر مرام جمهور قاوبه موافق تأثیر بولور
دولتی احیایه بادی هیئت ملت وملتی ابقایه وسیله
حسن ادارهٔ حكومت اولمقدنناشی كافهٔ دول زیر
دستانی اره سنده حصول وفاق واتفاق امل وازالهٔ
جهل ونادانی ایله دفع علل ملل اتمكه مجدوساعی
وتألیف اذهان ناسه مراعی اولدیجه افكار عمومیه
اتحاد ده ریسمان طرزینی اله جكندن اول ملتك

16

اغریو كلری چكمكه قدرت وتحملی اوله رق بالعكس
تفرقه پیدا ایلدیكی صورتده رشتهٔ بی تاب حكمنی
طوتوب قوت اصلیه سنه وهن وخلل تطرق
واجزاسنه ضعف وپریشانی تعلق ایلیه جكی
ملابسه سیله اموربنی تارزمین پذبه یه ربطه مجبوریت
الویرر فلذلك مالك ممالك اولان دولت صیف وشتا
وجوه شتا ایله اصلاح وتنظیم احوالی كندوسنه
ذوق وتبعه سنی سوق سعیه سوق ایدوب ملكنده
ترقیٔ معارفه بذل نقد وقت ایلر هله پروسیانك كرك
صادوا وكرك چكنكی مسئله ده غالبیته سبب ظاهر
سلاحلری منتظم وبرچاوشی فرانسزلرك میرالایی قدر
معلم بولنه رق حركات حربیه یوایله اجرا قلنمسندن
واردولرنده نظام وانتظام فوق العاده وتربیهٔ عمومیه
بتون مملكتلرنده پك زیاده اولوب علوم وفنون
جهتیله فرانسزلره مسابقت ایلمش اولدقلرندندر
بناء علیه كمیت كلامی تصدیٔ تعدی ایدن ظلم
پیشكان پیشینك تحقیق حركاتنه عطف اتمكدن ایسه
تك وپوسنده اولدیغمز عصرك عرصهٔ ترقیاتنه
اماله شوبحثده اماله دها مساعد كورینور بالاده
افاده قلندیغی اوزره حروب سابقه صور نالایقه ایله
شورش فكن جهان اولور ایكن مؤخرا هردولت

قاعدهٔ بی فائدهٔ یغما کریدن فراغت ایدوب برمادهٔ
مشکلهٔ موجب الحرب وامر مهم منتج الضرب
حدوثنده (الرأی قبل شجاعة الشجعان (هو اول
وهی المحل الثانی) بیانی وجهله فیفای فسیح
الارجای مکالماتی فضای جداله بدل ایده کلدیکدن
مقدمة الجیش میدان معرکه اولا طلایع افکار
متحرکه اولمق لازم کلدیکی حس ایدلمکله ایکی اداره
بیننده حربی نتیجه ویره جك مصلحت ابتدا عریض
وعمیق حدهٔ تدقیقدن کچوریلوب رسماً جله یه اعلان
وحکایت قلندرق مال وجان عباد تأمین ایله اجرای
عدل وداد اولندقدن بشقه جبال جدالده مثال
مرغ شکسته بال کرفتهٔ چنکال نکال اولان اسرا یله
بستهٔ فتراك هلاك اولمقدن مصون وبلکه قید اسارت
موقته ایله کسب حیات تازه ایلیه جکارندن ممنوندر
(مظفر وقت فرصتده عدودن انتقام المز)

(مروتند اولان ناکامیٔ دشمنله کام آلمز)
فی الحقیقه انسان صحرای وغا وغوغای اعداده بنی نوعی
اولمق مطالعه سیله خصماسنی دخی تخلیص وبرمقتضای
حب مادر زاد همیانده مدخر ذخیره وزاد دن حصه
افراز وتخصیصده میل ورغبتی مکتب ادبده حسن
اخلاق ایله تهذیب ذات وتذهیب سرلوحهٔ صفات

ایتمسندن منبعث اولوب بوخصلت برکزیده ایسه 17
آثار فوائد دثار قلمیه یعنی علوم وتربیه ثمرهٔ نافعه سی
بولندیغندن روضة الصفای مدنیتده اجتناء ثمرات
کمالات ایدن ملل پسندیده اطوار باغبانیٔ فکرتله
شاخ انکشته قلم آشیسی لزومنی تصدیق ایلدکلری
کوندنبرو اوراق حوادث ورد بهاری کبی نظرلرینه
هردم تازه کلدیکندن اشنای احوال روزکار اولوب
کلشن وطنده جریان ایدن میاه معاملاته نظارتله
جیحون عدالتی جدولندن منحرف بولدقجه نقل
ماجرا ایچون جوش وخروش کوسترسه لر بیله
دالخواهلرینی حکومته ادیبانه عرض وبیان
وسلاح عصیانی اوبختهٔ جدار نسیان ایدر اولدیلر
یوز سنه مقدم ایسه مرایای افکار ملیه بوصورتك
عکسنه وجود ویرمکله حادثهٔ جزؤیه دن حقلی
حقسز نیجه قانلر دوکلدیکندن حکمداران عدم
امنیتدن ظلم وغدر غدیرینی اجرایه برزده دامان
اولملریله قتل واعدام سبب امن ونظام عداولنمغین
تابع ومتبوع خوف جان ایله اسالهٔ دموع ایدرك
دمکذار وعالم کون وفساد سیلابهٔ خوندن
لاله زار ایدی

﴿ منشده ﴾

• مظالمدن بولور حال تشتت قوت ملت •
• اولور عدل ایله حاصل اقتدار و ثروت ملت •
• مدار اعظمی مردولتنك عالمده مقتدر •
• دکلدر دولته وابسته اما سطوت ملت •
• نه دولتدر اولملکه دائما کیم اتحاد اورزه •
• کلورسه غیرته دولت اولورسه همت ملت •
• میانن تیغ انتشار ایله تفریق مشکلدر •
• تشبث قلسه برکاره اگر جمعیت ملت •
• بو غفلت خانه ده تحصیل علمه بسته در فائق •
• ترقی، شکوه و ازدیاد رفعت ملت •

واقعا ظلام جهل ونادانی غشاوه کش دریچهٔ چشم انسانی اولدقده وجودی محض خیر اولان انسان بالآخره کریوه نورد شر وطغیان اولور قبول وردنك و بدعلم وعرفانه وکسب هنر ومعلومات ظل امن وآسایشده امنیت جانه وابسته بولنديغندن برملکده عدالت وامنیت نه درجه ده ایسه اهالیسی اولقدر تحصیل کماله راغب ومائل ورغبت علمیه نك

18 اذهان خلقه سرایتیله اوملکك احوال مشوشه سی زائل اولدیغی عظمت وقدرتلری مسلممز بولنان ملتلرك قوت حالیه وثروت مالیه لری موازنه سیله اکلاشیلور صحیحا بلاد متمدنه ده بیلمرجه تهدیدات ایله سرکشلك ایدن اقوام شمدی تعلیمات ایله وطن بولنده ابقای نام ایتمکده اولدقلرندن بوندن اسیر بند ایله دلسیر بندك فرقی مستبان وعکس قضیه دخی بادیهٔ حیت جاهلیه ده نیزه بدست خسران اولوب کشت وکذار ونودهٔ ریك باریك کبی مساعدهٔ روزکاردن فرار ایدن طوائفك حرکات خونریزانه وعادات وحشیانه سندن عیاندر من بعد سیالهٔ برقیهٔ افکارك سرعت جولاننی تفکر وارباب قلمك همت فراوانی یاد ایله تشکر لازمهٔ شیمهٔ انسانیتدرکه کافهٔ دار ودیار واودیه وکوهسار حاصلات معرفتدن حصه دار اولمقده در مثلا صحیفهٔ ارضك تلغراف خطلریله آراسته وکاشانه لرمزك جدارینه وارنجه طومار اوراق ایله پیراسته اولمسی علم ایله مکلف ومشرف بولنان انسانك آثار خط وقلمی نظرکاهندن دور ایتمامك معنای معنویسندن منبعث برکیفیت ایکن دنیانك بعض جهتلرنده قلیجله نادانلغه دعوت مثللو حالاتك هنوز وجودی مشهود ایسه ده

علم ایله معنون برملتی باصقی التنده طوتمق حجر وحدید
اراسنه موضوع ورق مطبوع شکلنی اله جغندن
بالطبع هر تضییقده برنقش عجیب حصوله کتورد
اویله ایسه تألیف حروفدن صکره بنه تعریف سیوفه
انتقال موافق حالدر

* قلمدر چهره پرداز عروسس مملکت اما *
* دم شمشیرده خون عدودر غازهٔ دولت *
* اصولی جنکك حربی اولدقجه برقرار اولز *
* بلند اولسه نه دکلو پردهٔ اغازهٔ دولت *

اشته بلاغت اصحاب قلمك وبسالت ارباب سیف
وعلمك نصبی اولمق ذهابی دخی برقول مجروح
بولندیغی جای جدل دکلدر اکرچه دلیران میدان
وغا صولتله غوغا ایدرلر فقط ابراث شجاعت ایدن
ماده علم سایه سی اولمیوب علم سرمایه سی اولدیغی
بیلنسون چونکه مماته انهماك ایله فصد شریان
وقصد جان ایلیانلره بو جرأت سنای سویدادن
دکل سواد سودادن واصل اوله رق بوقسه
حیاتی ترك اختیار مرك عقله صغمز حتی حکمتی
تدقیقه قدرتمز اولمدیغی حالده خلیل الرحمن وموسی

ابن عمران علیهما السلام افندیلرمز حضراتی
تسلیم روح قدسیلرنده ملك الموته عذار اعتذار
وقول دیکرده جلال اظهار بیورمشلردر والحاصل
خواهش درون ایله جان ویرمکه قائل اولنلرك
اذهاننده یانعم اخرویه یه مظهریت ویاخود حب
وطنله زندکیٔ نام شجاعت علم وجدانیسی تقرر
ایتمسه اویله یوز بیك کشیدن مرکب اردودن صرف
نظر شخص واحدی فدای سر ایتدیره جك مکافات
کوستریلەمز پس فوز وفتوحی تسلیم روحده بولمق
استین عساکره برنجی درجه ده مکافات انلر ایچون
محافظهٔ ناموس وحیات ایتمکه مقتدر وفنون حربیه ده
ماهر برسپهسالار بهادرك قومانداسی شرط اعظم وفن
حرب ایسه اثار قلمیه دن بولندیغی مسلم اولمغله تقدیم
قلمده عاجزانه حضور غازیانه عرض اولنان ادله
انصاف ایله محاکه بیورلسون زیرا محاربات حاضره
بروجه مشروح ادارهٔ سیف وسمند واستیصال
خصم ایچون استعمال دسایس وکزند ایتمکدن
عبارت اولمیه رق برطاقم قواعد علمیه ایله محصور
بولندیغندن عدویه غلو اصول حربیه یه موافق
اجرا قلنه مدیغی تقدیرده کثرت نفوسك مدار مظفریت

اوله‌میه‌جغی فرانسه اردولری اسیر الندقدن صکره
اون بش ملیوندن زیاده اهالینك پروسیا استیلاسنه
دوشمسیله تماماً اکلاشلمشدر اکر فرانسزلر جملهٔ پروسیا
قانونی وجهله عسکرلکه مقتضی فنونك تحصیلنه
مجبور بولنمش اولیدیلر اولحالده بتون ملت یولیله
جنك ایده بیله جکندن اردولری بوزلسه ده یکیدن
رزم ازمار یتشوب تشکیل خصمه مقتدر اولورلر دی
تند باد قهر واشوب ایکی ملت اراسندن هبوب
ایدنجه دماء جانه صوصامشلر ایچون عین ماء
کورینه جکندن اولحالده قبضه سی قان طاشیله
تزیین ومجرد انسان قتلنه تخصیص وتعیین قلنان
سیفك تأثیر بلیغی تسلیمکرده بلغا اولوب فقط قصهٔ
غصه حصهٔ قابل فساد قابل که صورت وقوعنی
ضبط ایدن قلم اشکال حروف هجا واحوال عرصهٔ
هیجایی تحریر وتصویرده معلم قدیم بنی‌آدمدر مأخذ
تاریخ فساد اولان بووقعهٔ فجیعه دنبرو شورشزای
دنیاده ظهوره کلان قتال وحرب تخطر قلندقجه
بحسب البشریه بادیٔ قسوت قلب اولدیغنی کیم انکار
ایده بیلور مکر صورتده ناسه وسیرتده نسناسه
شبیه اولنلر بولنه زیرا حب ذاتی تجلیسیله تعین

ایدن اهل وجد ووجدان زحمت ومشقتدن
روکردان وجنان جنانه نکران اولمقدن بشقه
سعادت استمزا اما مشارب ومآرب افراد امم ایچون
برر راه متشاعب اولدیغندن حکم خفیهٔ سبحانیه
تفاوت فرمای درجات انسانیه اولمسیله حال ومقال
وخیال وخصال آدمیده مشاهده قلنان تباین
واختلاف مانع انس وائتلاف اولمغین نفس لئیم
دائما جالب رنج عظیم اولور غریبدرکه خرده خرده
بین بودار فلاکتمدارده دورنده غورینه ایره‌مدیکی
خبایای امور دائرهٔ ادراکندن دور وکشمکش اوهام
ایله رنجور ایکن مرده دلان آخرت عقبات عقبا
بخشنده طول ودراز انواع خطایه دهن باز اولوبده
زعمجه فیلسوفانه انکار حساب وکتابه جرأت ایدرلر
بوشرذمهٔ شرذمه‌نك ظاهر حالی وهلهٔ اولیده فراغ بالی
کوسترسه‌ده زبان زبانی مثاللری استعجال عذاب باطنی
ایتمکله حیاتلرنده بیله نار افکارانلری سوزان ایلمکده‌در
اساس قیاس معلوم اولنجه نوع بشر جسمنی
دنیایه ربط وروحنی کویا نشیمنکاه بقاده جای دیکر
ضبط ایلمکده شوریده سر ومضطر بولور

﴿ المحرره ﴾

* مساعد اولسه قضا عمر اهل درده اکر *

* حیات نو بنو خضرك استدادی قدر *

* میسر اولمدن اول ذلال چشمهٔ جان *

* ظلام یأسه دوشر بختنك سوادی قدر *

فریاد که عمر زود کذار همعنال سیلاب ودرخت جسم نزار افتادهٔ کرداب انقلاب ایکن محنت خانهٔ جهانك دغدغهٔ جان خراشندن ماعدا برده منشور بوم نشوره خط بطلان کشیده‌سی فکر باطلیله نیجه‌لر حضور وراحتی سلب واختلال خیال ‌رله غم ومحنت جلب ایتمشدر اشته ظلوم وجهول وعقال عقل جزونی ایله مغلول بولنان انسان صفای دل‌ه‌ره آسان بوله‌مدیجه کاسهٔ سر سبوی مملو مثللو آتش اضطرابده غلیان کوستره جکندن حوصلهٔ بشریه بارطاقت فرسای دنیایه تحملدن قالور وتحدث ایدن مشکلات واختلافات بین الناس آمیزش واسایشك اخلالنه وسیلهٔ قویه اولمغله شو صورت مباینت برمقدمهٔ عداوت وبالآخره فتنهٔ اشوبخیز هرملت اولور نتیجهٔ کفتار بودار ناپایدار چار دیوار عناصر کبی

21 ضدیتله استوار اولمقدنناشی داخلنده بولنانلر صدمات آفاتدن رهایاب اوله مزلر اکثر بلیات ایسه من قبل القهار وسائط مخلوق ایله نمودار اولدیغندن اخذ ثار وانتقام داعیه‌سی بنی آدمدن کتمز ومادام العالم غوغا بتمز بناء علیه لزوم سیف تحقق ایلر لکن صد حیف حجر وشجردن مصنوع بیوت واماکنك اندراس اساسنه قائل اولمیان آدم هدم بنای وجود ایله خرم اولوب ذاتنه عادل مطلق عنوانني ومجروحنه قاتل محقق بهتانني ایراد ایدر خلاصهٔ مرام شو قضای رضا اقتضاده کافهٔ امم واقوام بحکمة الله الملك العلام زمان زمان یکدیکرینك ربقهٔ تغلبنه رام بولنه جغنه مبنی عالم امکاندن کلیاً نزع نزاع ممکن اوله میه جغندن هردولتك داخلی وخارجی ملکنده شمشیره احتیاجی بدیهی الثبوت موادن ایسه‌ده حرکات عسکریه علی التوالی اجرا اولنمیوب اکثر ایام تیغ درنیام اوله کلدیکی جهتله صلح حربه غالب وجنك جویان جهان قهرمان اولسه‌ ینه استراحته طالب اولمق طبیعی ایدوکندن حل وعقد امور دولت ید تأیید اهل قلمدن صورت بولسیله قلم هربار درجهٔ الزمیده وسیف مرتبهٔ لزومده طوتیلور مع مافیه برالده تیغ جوهر نشان وبرالده

جوهر جان میدان هول انکیز جهاده روان اولان
غزات مسلمین که وطنداشلرینی صیانة تارك وطن
وناخن زن دوش دشمن اولدقلری حالده مشاق
سفریه یه تحمل کوستررلر قلم پریشان رقمله سیف
اوستنه نقش وتحریر قلنان افکاردن امرای حمیت
آرایه داغدل حاصل اولمسون زیرا شودلائل جنود
نصرت حمائلك علو شان وسمو مکانلرینه حائل
اولمیوب شجاعت فطریه لرینه منضم اولان فضیلت
مکتسبه لرینی بیان وحکایه وستایش اسایش زمینیله
وجود مسعودلرینی صلح وصلاح دارالفلا حنده
حفظ ووقایه امر مهمنه مبتیدر جناب مولا قلم اعلا
حرمتنه جیوش جوشن شکاف موحدینی زمان امان
بخشای حضرت شهنشاهیده اکدار روزکاردن
صفوف صفا ایله محفوف واستخوان بی تاب عدوی
فتنه کاری دست شاهین شکار عساکر اسلامیه یه
قبضهٔ سیوف بیورسون امین

• شاه هماپایه که سیمرغ فتح •
• بیضه' بیغدن اولور آشکار •

• ینصرک الله بنصر عزیز •
• ای کمرین تیغ ظفر اشتهار •

22 حقا که اول پادشاه جد برجد نورپاش تخت زبرجد
اولدقلری روز مسعدت بروزدن بودم فیروزه کلنجه
ترقیٔ قوت دولت وازدیاد مکنت ملت امور مهمه سنده
نیجه نیجه بذل همت بیوروب علی الخصوص قوهٔ بریه
وبحریه از وقتده اصلاح واکمال ایدلمکله سایهٔ
سطوتوایهٔ جناب ملوکانه ده روی دریایه تنزیل
قلنان هربر کشتیٔ زره پوش ومتین موج مأجوج
فتنه یه بر سد آهنین عد اونه بیله جکندن ستون
سفاین سپهر مماس رایات یافته (وانزلنا الحدید فیه
بأس شدید ومنافع للناس) در
شوورقهٔ ورقا پرواز ونامهٔ نامیه سازك مرغزار قبوله
تحریك پروبال وبهارستان عرفانه برك سبز ناچیز اسبال
ایتمکه قوت واطاقتی مفقود بولندیغندن حضور
ادبایه تقدیمه لایق اولمدیغنی معترف ایسه مده تعریف
خامه دن مقصد صحیح قلمك معنای مجملی بولنان
برعاقل ذو فنونك نام جلیلنی تصریح دیمك اولمغله
ذیل کتاب ملجأ کتاب صدر ستوده جناب
حضرتلرینك فوایح مدایحیله مسکی الختام قلنمق اوزره
سپند خامه مجمرهٔ محبره یه وضع اولندی الحق بروکیل
مطلقدر که کتبه وکتیبه قلم حکمت پیرالری تعلیماتیله
نقاط مهمهٔ ممالك ملوکانه ده سبر وسکون کوسترز

* کویا کلور عطارد تثلیث مشتری یه *
* الدقجه که بنانه کلک سخنکذاری *
* اول کلک تر زبانکیم کفتاری بخشش ایلر *
* دنیایه خوشه خوشه لؤلؤی شاهوار *

مروارید مزایاسی کردن کلك کرانمایه‌لرینه تاب وفر فرما وضمیر منیرلرندن سطوع ایدن انوار معانی ایله بیاض صحیفه‌ده صباح معرفت رونما اولمسیله اقطار شرقیه یه نکاه ایدنلر افاقنده شمس علمی زوالدن وارسته وکلشن وطنی ازهار بهار معارفله پیراسته بولورلر حقیقت کلابن قلم همتلری سایه‌سنده طرا وتباب اولان هزار دبستان همرونق چمنستان اولدیغندن اطفال عباد خط ریحانی یه وار نجه تمشق ونخل برومند بوستان آسا تحصیل کمالده یکدیکرینه تفوق ایدوب فیض آلورلر
(احسنت هزار بارك الله) بویله بر صاحب رأی رزین صدر کزینك خدمت شناسی خامهٔ پسندیده نکاره سرنوشت ازلیدر چونکه قلم حکمت رقملرینك اصلاحات دولتده اثار عدیده سی جلیدر

* بر افروخت مدح تو روی ضمیرم *
* بر افراخت وصف تو نخل بیانم *
* بوصف تو سر کرم نطقم از ارو *
* قلم ی برد سجده پیش بنانم *
* ثنا سنج نطق توام چون نباشد *
* بغیرت کلیم الله از ترجمانم *
* رقم تا بود رشح نیسان کلکم *
* سخن تا بود آبروی زبانم *
* شب وروز در حفظ جاه تو بادا *
* دو دست دعا وقف بر آسمانم *

مطبعهٔ عامره ده طبع اولنمشدر
فی ٦ ربیع الاول سنه ١٢٨٩

Süleymaniye Kütüphanesi
Kısmı: Hacı Mahmud Ef.
Yeni Kayıt No: 3136
Eski Kayıt No.

230